

“Waar woont de Eeuwige, zijn Naam zij geprezen?” De leerlingen keken hun chassidische rebbe verbaasd aan. “Maar meester, de Eeuwige is immers alomtegenwoordig? Hij woont overal.” De rebbe zweeg een tijdje. En zei toen: “Nee, de Eeuwige, zijn Naam zij geprezen, woont dáár waar men Hem binnenlaat.” Dat is, denk ik, wat het verhaal van vanochtend ons wil laten zien.

“Wees gegroet Maria, vol van genade. De Heer is met u”, zegt de engel Gabriël. “Gezegend zijt gij onder de vrouwen en gezegend is de vrucht van uw schoot”, zal Elisabeth straks tegen haar nichtje zeggen. “Heilige Maria, moeder van God, bid voor ons zondaars, nu en in het uur van onze dood”, voegde men er in de 5^e eeuw op het concilie van Efeze aan toe. En het Weesgegroeetje was geboren.

Wees gegroet Maria, je bent begenadigd. De Heer is met je. Maria vroeg zich af wat die begroeting te betekenen had. Dat is inderdaad de vraag. Uiteraard kan ik jullie “het” antwoord op die vraag niet geven. Dat is per definitie niet mogelijk, als het gaat om de grote geloofsgeheimen van onze Christelijke traditie. Ik cirkel er een beetje omheen. Zoals ook Lucas dat op zijn manier doet: door een aantal mooie beelden te gebruiken. Beelden die verwijzen naar een realiteit waar uiteindelijk geen woorden of beelden meer voor zijn.

Een jong meisje krijgt te horen dat ze zwanger zal worden en een zoontje zal krijgen. Er wordt in een paar zinnen heel erg veel over de betekenis van dit kind verteld. En impliciet wordt hier aan jou als lezer van dit verhaal al de vraag gesteld die dit kind zelf later expliciet zal stellen. Een van de meest wezenlijke vragen die jou als mens gesteld kan worden: “Wie zeg jij dat ik ben?” Op dit soort vragen die raken aan heel jouw bestaan, kun jij alleen maar zelf jouw antwoord geven.

Wie is dit kind, waarvan we met Kerst voor de zoveelste keer in ons leven de geboorte zullen vieren? Het verhaal van vanochtend kan je op weg helpen. Niet zozeer doordat het antwoord geeft, maar eerder doordat het vragen oproept.

“Je moet hem Jezus noemen”, zegt Gabriël. Jeshoea - God redt. Maar waarvan redt God mij dan, door dit kind? Er schiet me een van mijn favoriet strips me te binnen: Peanuts. U weet wel: van Snoopy en Charlie Brown. Charlie Brown zit met zijn vriendje Linus voor de tv. “Jezus is het antwoord!!” roept de tv-dominee. Waarop Linus Charlie Brown aankijkt en zegt: “Wat was de vraag ook alweer?” ..... Zó! Inderdaad: wat was de vraag ook alweer? Waarvan zal dit kind mij later, als het volwassen is geworden, redden? Wat betekent hij voor mij? Hoe raakt zijn leven aan dat van mij? Vragen waar je je leven lang mee bezig kunt blijven. Geen predikant die deze vraag voor jou kan beantwoorden.

Nog een: “Hij zal “Zoon van de Allerhoogste” worden genoemd”, zegt Gabriël. Maar hoe dan? Toch niet letterlijk?! Zoals de godenzonen uit de Griekse mythologie? Dat Maria o.a. in het Weesgegroeetje “Moeder van God” wordt genoemd, schuurt altijd wat in mijn Protestantse oren. Ik hoor het - wat oneerbiedig gezegd maar zo oneerbiedig bedoel ik het niet - als een uitwas van dogmatische bespiegelingen. Maar hoe is Jezus in mijn beleving dan wel “zoon van God”? Hoe geloof ik zelf dat God in hem aanwezig was. Is? En wat zegt dat over mijzelf?

Gabriël overdondert blijkbaar niet alleen Maria met zijn boodschap. Maar ook jou, als aandachtige lezer/hoorder van het verhaal. En je verzucht mee met Maria: “Hóe... hoe zal dit allemaal gebeuren?”

Ja, hoe inderdaad, want ze heeft nog nooit gemeenschap met een man gehad". En wil er een kind geboren worden, dan zal er toch een man aan te pas moeten komen, nietwaar? Jozef, in dit geval. We weten immers wel "waar de kindertjes vandaan komen", toch?

Denken we...

"Ergens komt een kind vandaan", zo begint Huub Oosterhuis een van zijn dooplieden. Ja, ergens vandaan. Maar wáár vandaan, eigenlijk? Uit welke Bron komt een kind voort?

Lang geleden fietste ik langs de Zeeuws-Vlaamse kust. David, mijn zoontje van toen bijna vier, zat achterop.

Pap? – Ja, wat is er?

Waar was ik voordat ik geboren werd? - In mama's buik lieverd.

Het was even stil. "Ja, dát weet ik wel. Maar ik bedoel daarvóór!"

Ja, - het diepzinnige zat er bij de Nummerdorretjes al vroeg in!

Uit welke bron ben ik nu eigenlijk voortgekomen? Een mysterie, in nevelen gehuld, toch? In ieder geval voor diegenen onder ons die hun gevoel voor verwondering nog niet zijn kwijtgeraakt. En vermoeden dat er meer over te vertellen valt dan alleen het biologische verhaal.

Die fameuze "maagdelijke geboorte" is een mooi, sprekend beeld, voor wie op zoek zijn naar een ander antwoord. Een beeld waarmee Lucas het meest wezenlijke van dit kind - en in het directe verlengde daarvan van elk kind, ieder mens voor ons als hoorders van zijn verhaal probeert te schetsen.

Je bent als mens meer dan het kind van je ouders. Meer dan het product van je opvoeding. En van al die invloeden van buitenaf, die op jou inwerken. En die jou, als je niet uitkijkt, steeds verder vervreemden van wie je in wezen bent.

"Licht uit Licht" wordt dit kind in een van onze geloofsbelijdenissen genoemd. Nóg een beeld.

Het Licht van God vormt de kern van dit mensenkind. En hij is tegelijkertijd onze broeder, dat wil zeggen: één van ons. Een mens als wij. Dat Licht zal straks door hem heen stralen, mensen zullen het opvangen en erdoor geraakt worden tot in het diepst van hun ziel. Het zal hun leven verlichten en verwarmen.

Jezus zal in ieder geval hierin uniek zijn, dat hij op een ongekende manier transparant was: helderder dan in wie dan ook scheen het Licht door hem heen naar buiten.

De mensen die er oog voor hadden zagen iets van God zelf in deze man uit Nazareth.

Hij zal zijn naam waarmaken en mensen redden. Hoe? Ik geloof zo: hij zal in ieder mens datzelfde Licht zien schijnen En hij zal proberen om het tevoorschijn te laten komen. Want het is in veel mensen versluierd geraakt. Zó versluierd dat ze het zelf niet eens meer zien. Laat staan dat het schijnt voor anderen.

Versluierd door minderwaardigheidsgevoelens, door schuldgevoel misschien, door angst, door dingen die je aangepreft worden. Dat je niet goed genoeg zou zijn, met name.

Hij zal mensen redden door hen de ogen te openen voor wie ze in wezen zijn: kind van God. Je draagt het Licht van God in jou zelf mee.

"Jij zult zwanger worden. En Elisabeth is al zes maanden zwanger, ook al heette zij onvruchtbaar te zijn. Maar voor God is niets onmogelijk", zegt Gabriël tot slot.

De grote valkuil van dit soort verhalen is dat je ze te massief, te letterlijk opvat. Voordat je het weet zijn ze tot dogma's gestold. En is alle leven eruit verdwenen.

Het "onmogelijke dat voor God mogelijk is", is in mijn beleving niét dat er eens een jong meisje was dat zonder dat ze ooit met een man naar bed zou zijn geweest tóch zwanger raakte.

Maar veeleer dit, geloof ik: dat het laat zien dat het voor ieder van ons mogelijk is om dit “kind van God” in onszelf geboren te laten worden. Het is al in onszelf aanwezig... en wacht erop geboren te worden. Hoe dat zou kunnen, dat laat Maria mooi zien: in en door haar ontvankelijkheid voor het woord van God dat tot haar komt.

Bij Drewermann las ik een mooie eye-opener. Hij schrijft hoe Maarten Luther die groet van Gabriël vertaalt. Die kan op meerdere manieren uitgelegd worden. Luther maakt er dit van: “Gegroet, lieve Maria...” En daarmee slaat hij volgens Drewermann de spijker op de kop. En raakt hij de kern.

Daarmee begint elke boodschap van God tot jou als mens: Dag, lieve Maria... dag lieve Annemarie en Tineke... dag lieve Hans en lieve Hains, dag lieve Alle Jacob en Gert Jan, lieve Piety en Piter, dag lieve Henk en Swaentsje...

Je bent mijn kind. Ik heb je lief. Het is zó goed dat jij er bent!

En als je die woorden werkelijk tot je door laat dringen, dan zul je er aanvankelijk wellicht net zo beduusd van zijn als Maria. Ja maar... hoe... hoe dan...

In adventsliederen wordt dat geboorteproses mooi omschreven. Misschien dat je ze vandaag voor het eerst met iets andere oren hoort. Ik noem een paar teksten:

Ons heil ons eigen leven vraagt toegang tot ons hart
Wie bidden blijft en waken in haar wil woning maken
het heil , de zoon van God
Laat dit bestaan uw stal , dit hart uw kribbe wezen.

Of in een lied dat we in Nijkleaster graag en veel zingen:
Neem mij aan zoals ik ben. Zuiver uit wie ik zal zijn.
Druk Uw zegel op mijn ziel en leef in mij.

Een van de dingen die mij altijd weer raken in het geboorteverhaal van Jezus zoals Lucas het vertelt, staat helemaal aan het eind. Daar wordt van Maria gezegd dat “ze al deze woorden (van de engelen en de herders) bewaarde in haar hart en erover bleef nadenken.”

In alle ontvankelijkheid blijven “bidden en waken”...de woorden in jezelf om laten gaan...

En langzaam maar zeker zal dat kind-in-jou gaan groeien...en geboren worden.

En zijn of haar licht laten schijnen.

“Al werd Christus 1000 x geboren te Bethlehem, maar niet in uw eigen hart, - het was alles tevergeefs”, aldus een van de spreuken van Angelus Silezius, een 17^e eeuwse mysticus.

Het zal mijn bevindelijke achtergrond wel zijn, waardoor deze woorden me zo raken. Het gaat in dit gebeuren, de geboorte van het Christus-kind, uiteindelijk om jouw eigen beleving en ervaring ervan.

Hoe dit kind van God **in jou** aan het licht kan komen.

Waar woont de Eeuwige, zijn naam zij gezegend?

Hij woont daar waar men Hem binnenlaat,